

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Zemědělské pojištění v České republice a hodnocení jeho
efektivnosti ve vybraných podnicích**

Kateřina Janíčková

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Janíčková

Provoz a ekonomika

Název práce

Zemědělské pojištění v České republice a hodnocení jeho efektivity ve vybraných podnicích

Název anglicky

Agricultural insurance in the Czech Republic and evaluation of its efficiency in chosen enterprises

---

Cíle práce

Cílem práce je zkoumat problematiku zemědělského pojištění v České republice, které má na pojistném trhu specifické postavení, ve vybraných podnicích. Hlavním cílem je vyhodnocení efektivity zemědělského pojištění v reálných firmách. Dosažení tohoto cíle vede přes vyhodnocení dílčích cílů, kterými je stanovení efektivity v hlavních oblastech zemědělského pojištění – pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat.

Metodika

Práce bude obsahovat část teoretickou a praktickou. Pro teoretickou část bude použita obsahová analýza odborné literatury, pojistných smluv a jiných dokumentů z archivu České pojišťovny a. s. a ostatních pramenů. Dále bude provedeno zhodnocení informací o konkrétních přístupech ke zkoumanému pojištění na základě použití metody terénního dotazování. Práce obsahuje v praktické části také metody srovnávání vývoje pojištění v čase.

Doporučený rozsah práce

40-50 stran

Klíčová slova

podnik, zemědělské pojištění, plodina, zvířata

Doporučené zdroje informací

DAŇHEL, J.: Pojistná teorie. 2.vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-00-2.

DUCHÁČKOVÁ, E. Pojišťovnictví a pojištění. Praha: VŠE, 2000. ISBN 80-245-0023-X

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

MARVAN, M. a CHALOUPECKÝ, J.: Dějiny pojišťovnictví v Československu. Díl 2. (1918 – 1945). 1. vyd. Bratislava: Česká pojišťovna, 1993. ISBN 80-88739-01-2.

MARVAN, M. a CHALOUPECKÝ, J.: Dějiny pojišťovnictví v Československu. Díl 3. (1945 – 1992). 1. vyd. Bratislava: Česká pojišťovna, 1997.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zemědělské pojištění v České republice a hodnocení jeho efektivnosti ve vybraných podnicích" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi CSc. za odborné rady a pomoc, kterou mi poskytl při vedení mé bakalářské práce. Dále pak odborným pracovníkům České pojišťovny a. s. za informace a náměty, které byly důležitým aspektem k vývoji praktické části.

Zemědělské pojištění v České republice a hodnocení jeho efektivity ve vybraných podnicích

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou zemědělského pojištění v České republice a následné hodnocení jeho efektivity ve čtyřech vybraných podnicích. Tento druh pojištění má své specifické postavení na trhu převážně kvůli extrémním výkyvům počasí, a proto je důležitou součástí při zemědělském podnikání. První část se zabývá historií zemědělského pojištění, definováním pojmu pojištění a jeho funkcí, seznámení s jeho jednotlivými druhy a přiblížení role státu v podpoře zemědělského pojištění. Dále jsou v práci shrnuty produkty zemědělského pojištění jednotlivých pojišťoven na současném pojistném trhu. Druhá část je věnována hodnocení efektivity smluvního pojištění vybraných podniků. Data jsou seřazena do časových řad, a to jedenáctileté a pětileté, stručně popsány jednotlivé pojistné události a názorně zaznamenána výše podpory státu prostřednictvím dotací.

Klíčová slova: Podnik

Zemědělské pojištění

Plodiny

Zvířata

Pojistné

Škodní událost

Dotace

Efektivnost

Pojistná událost

Zemědělské družstvo

Agricultural insurance in the Czech Republic and evaluation of its efficiency in chosen enterprises

Summary

This Bachelor Thesis deals with the issue of agricultural insurance in the Czech Republic and its subsequent evaluation of its efficiency in four chosen enterprises. This type of insurance has its specific market position, mainly due to occasional extreme weather conditions. That is the reason, why an insurance plays an important role in the agricultural business. The first part of the thesis deals with the history of agricultural insurance, definition of the insurance concept and its functions, familiarization with the specific insurance types and finally with an approach of the state's role in agricultural insurance support. Furthermore it includes a summary of agricultural insurance products of insurance institutions at the current insurance market. The second part of The Bachelor Thesis is devoted to the efficiency evaluation of contractual insurance of chosen enterprises. The data are arranged into the time series, namely into eleven years and five years. There are also briefly described the concrete insured events and vividly pointed the state support amount through the subsidies.

Keywords: Enterprise

Agricultural insurance

Crops

Animals

Insurance premium

Damaging event

Subsidy

Efficiency

Insured event

Agricultural cooperative

OBSAH

1. ÚVOD.....	10
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	11
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	12
3.1. Historie pojištění a pojišťovnictví	12
3.2. Pojištění a jeho členění	14
3.2.1. Pojem pojištění	14
3.2.1.1. Členění pojištění	15
3.2.2. Základní pojmy	15
3.3. Státní regulace v pojišťovnictví.....	17
3.3.1. Legislativní rámec pojišťovnictví v ČR.....	17
3.4. Zemědělské pojištění.....	19
3.4.1. Pojištění zemědělských rizik	19
3.4.1.1. Pojištění plodin	19
3.4.1.2. Pojištění hospodářských zvířat	21
3.4.1.3. Pojištění lesů	21
3.4.2. Podpora pojištění	22
3.4.2.1. Podpora pojištění plodin	22
3.4.2.2. Podpora pojištění hospodářských zvířat	22
3.4.2.3. Podpora pojištění lesních školek.....	23
3.4.3. Aktuální trh zemědělského pojištění.....	23
3.4.3.1. Česká pojišťovna a. s.	24
3.4.3.2. Generali pojišťovna a. s.	24
3.4.3.3. Allianz pojišťovna, a. s.	24
3.4.3.4. Agra pojišťovna	25
3.4.3.5. ČSOB pojišťovna, a. s.	25
3.4.3.6. Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s.	25
4. ANALYTICKÁ ČÁST	26
4.1. Zemědělské družstvo č. 1.....	26
4.1.1. Pojištění plodin	26
4.1.2. Pojištění zvířat	29
4.1.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 1	31
4.2. Zemědělské družstvo č. 2.....	32
4.2.1. Pojištění plodin	32
4.2.2. Pojištění zvířat	34
4.2.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 2	35

4.3. Zemědělské družstvo č. 3.....	36
4.3.1. Pojištění plodin	36
4.3.2. Pojištění zvířat	37
4.3.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 3	39
4.4. Zemědělské družstvo č. 4.....	40
4.4.1. Pojištění plodin	40
4.4.2. Pojištění zvířat	43
4.4.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 4	45
5. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	46
6. ZÁVĚR	49
7. CITOVANÁ LITERATURA	51
8. SEZNAM TABULEK.....	52

1. Úvod

Zemědělské odvětví bylo vždy spojeno s klimatickými podmínkami a nahodilými nepředvídatelnými událostmi. Faktem je, že se v posledních letech vyskytují extrémní výkyvy počasí se stále se zvyšujícími nepříznivými účinky na zemědělskou produkci. Zemědělští podnikatelé tak musí čelit nejistotě a velké míře přirozených rizik, proti kterým je velmi obtížné se bránit, proto by pojištění mělo být neodmyslitelnou součástí zemědělského podnikání.

Pojištění jako aktivní a funkční nástroj podnikatelské stability omezuje a snižuje nejistotu a míru rizika, kterou by bez zemědělského pojištění nesl producent sám, čímž je mu umožněno pokračovat v zemědělské činnosti i v případě rozsáhlých škod. Rostlinná výroba je ohrožena živelnými pohromami, jako jsou povodně, požáry a krupobití. V živočišné výrobě pak vznikají nákazy či epidemie, popř. jednotlivé škody.

Hlavním úkolem zemědělského odvětví je produkce potravin a surovin a v důsledku výpadku produkce by mohlo dojít k ohrožení potravinové bezpečnosti státu. Nejen tato hrozba, ale i specifické rysy celého odvětví jsou důvodem zapojení státu, který se snaží pomáhat zemědělcům a podpořit jejich zájem o pojištění prostřednictvím dotací.

První část této bakalářské práce je věnována teorii, která se zabývá problematikou zemědělského pojištění v České republice. Není zde opomíjena historie zemědělského pojištění či podrobnější popsání jednotlivých rizik. Závěrem této části je zhodnocení současného pojistného trhu zemědělského pojištění, které nám ukazuje nabídky jednotlivých pojišťoven.

Druhá část je zaměřena na hodnocení efektivnosti zemědělského pojištění u vybraných zemědělských podniků. K získání a zpracování těchto dat a údajů sloužily podklady a smlouvy České pojišťovny a. s. K porovnání efektivnosti byla vybrána čtyři zemědělská družstva, která disponovala, zvláště u pojištění zvířat, odlišnými pojistnými smlouvami, především kvůli zachycení různorodosti dat. Tato část není věnována pouze hodnocení efektivnosti pojištění, ale i přiblížení činnosti jednotlivých podniků, zachycení číselných údajů v časové řadě jedenácti let a stručný popis škodních událostí jednotlivých družstev.

2. Cíl práce a metodika

Podnikání v zemědělském odvětví je spojeno s mnoha riziky a nepříznivými událostmi, jejichž dopad alespoň částečně zmírňuje zemědělské pojištění. Cílem této bakalářské práce je analyzovat problematiku tohoto specifického pojištění v České republice, které má na pojistném trhu své zásadní postavení a měl by jím disponovat každý podnikatel v této oblasti.

Hlavním cílem práce je hodnocení efektivnosti zemědělského pojištění ve vybraných podnicích, které vychází z dat pojistných smluv daných zemědělských družstev. Údaje jsou zpracovány a srovnány v časovém vývoji na základě konzultací s pracovníky České pojišťovny a. s. a následné obsahové analýze pojistných smluv. Tato část také zahrnuje stručnou charakteristiku podniků a přiblížení jejich pojistných událostí v průběhu dané časové řady.

K uvedení do problematiky poukazují i dílčí cíle práce, které jsou založeny na obsahové studii odborné literatury a ostatních pramenů. Jedním z nich je rozbor zemědělského pojištění a seznámení se základními druhy tohoto pojištění – pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat. Následným dílčím cílem je aktuální výčet pojišťoven, nabízejících produkty zemědělského pojištění, který byl zpracován prostřednictvím analýzy pojistného trhu České republiky. Práce si klade za cíl také zhodnotit roli státu v podpoře zemědělského pojištění.

3. Teoretická východiska

3.1. Historie pojištění a pojišťovnictví

Obyvatelstvo bylo odedávna sužováno různými přírodními katastrofami – povodněmi, suchem, morovými epidemiemi, krupobitím, atd. Největší potíže však působily lidem rozsáhlé požáry, proto měly rozhodující význam snahy o zavedení požárního pojištění. Kolem roku 1699 podal Jan Kryštof Bořek dobře promyšlený návrh na zavedení povinného požárního pojištění budov v Čechách, který ale nebyl nikdy realizován, a tuto problematiku řešily cechy, gildy a žebrací listy. Veřejné požární pojišťovny se v pozdějších letech snažila prosadit i císařovna Marie Terezie, která se však setkala s neporozuměním jejího syna Josefa II. a místních stavů. Císařský patent na zřizování soukromých pojišťoven byl vydán až v roce 1819 a později v roce 1821 doplněn o povolení, že pojišťovny mohou zřizovat i veřejnoprávní organizace.

První česká vzájemná pojišťovna, u jejíhož zrodu stáli příslušníci hospodářsky podnikavé šlechty, byla založena v roce 1827 v Praze. Svou činnost zahájila dne 1. října 1828 a po dlouhou dobu byla jediným pojišťovacím ústavem, který vybíral příspěvky předem. Pro Moravu a Slezsko vznikl obdobný ústav s názvem Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna, jež byl zřízen po vzoru dolnorakouské pojišťovny, v roce 1829 v Brně.

V sedmdesátých letech už působilo v Českých zemích více pojišťoven, které přivítaly vznik První české zajišťovací banky a. s. v Praze. Po velice příznivém začátku této zajišťovny přišlo velké rozčarování v letech 1874 - 1875, kdy došlo k vysokým ztrátám, z kterých se První česká zajišťovací vzpamatovávala několik následujících let.

V roce 1912 mělo velký význam založení pojišťovny Moldavia a. s. v Praze, která se zaměřila především na druhy pojištění, které dosud nebyly provozovány u jiných českých pojišťoven. V dalších letech, během první světové války, se pojišťovny musely vyrovnat s novými válečnými podmínkami a jejich rozvoj do jisté míry stagnoval. Po 28. říjnu 1918 na novém československém trhu zaujaly rozhodující pozice hospodářsky nejsilnější ústavy, mezi které patřila První česká vzájemná pojišťovna v Praze, pojišťovna Slavia, Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna v Brně, Asekurační spolek průmyslu

cukrovarnického v Praze a další. K nim se postupně přidávaly pojišťovny, které byly založeny v poválečných letech. (1)

Do roku 1945 probíhal dynamický rozvoj pojišťovnictví s určitými organizačními problémy, které byly spojeny s připojením území Čech a Moravy k Německé říši. Během druhé světové války vznikl v českých zemích měnový chaos, který ukončil Dr. Edvard Beneš vydáním Dekretu prezidenta republiky č. 91/1945 Sb., o obnovení československé měny. Další zásadní význam pro vývoj pojišťovnictví v této době měl Dekret prezidenta republiky č. 103/1945 Sb., o znárodnění soukromých pojišťoven, ve kterém se uvádělo, že hlavním účelem je podstatné snížení počtu pojišťoven. V roce 1946 stanovil vyhláškami ministr financí, že bude zřízeno na základě usnesení vlády, pět pojišťoven formou národních podniků. (2)

Po uskutečnění komunistického převratu v roce 1948 byl majetek a kapitál ústavů převeden do jedné monopolní pojišťovny s názvem První československá pojišťovna a posléze v roce 1966 byl statut změněn na Státní pojišťovnu. Dne 1. ledna 1969 vznikly dva samostatné pojišťovací ústavy – Česká státní pojišťovna v Praze a Slovenská státní pojišťovna v Bratislavě – které se v průběhu let z důvodu transformace přeměnily na státní podniky a později na akciové společnosti.

Po roce 1989 započala transformace a v roce 1991 došlo k demonopolizaci pojišťovnictví. Na československém trhu tak vyvstaly možnosti a podmínky pro vznik konkurenčních pojišťoven a v následujícím roce byl pojistný trh otevřen i zahraničním subjektům. Rok 1999 byl přelomovým z hlediska pojistného práva, kdy Poslanecká sněmovna ČR projednala a schválila zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a díky tomu se i český pojistný trh mohl začlenit do evropského pojistného trhu. Na další vývoj pojišťovnictví mělo zásadní vliv především přijetí 4 klíčových zákonů týkající se přímo pojišťovnictví - zákon o pojistné smlouvě, zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, novela zákona o pojišťovnictví a novela zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (3)

3.2. Pojištění a jeho členění

3.2.1. Pojem pojištění

Ekonomické subjekty mají dvě možnosti, jak se finančně vyrovnat s událostí nahodilé povahy. Mohou je financovat sami nebo mohou přesunout riziko na instituci, která provozuje pojištění. Pojištění lze tedy charakterizovat jako nástroj finanční eliminace negativních důsledků nahodilosti.

Z právního hlediska tak nastává právní vztah, který je zakotven v pojistné smlouvě. Pojistitel na sebe přebírá závazek, že pojištěnému poskytne pojistné plnění, nastane-li událost povahou nahodilá a ve smluvních podmínkách blíže označená. Na druhé straně se pojištěný zavazuje k tomu, že za uvedených podmínek bude hradit cenu za pojistnou službu.

Pojištění se všeobecně zahrnuje i do kategorie finanční. Pojištění znamená tvorbu, rozdělování a užití pojistného fondu k úhradě peněžních potřeb ekonomických subjektů, které jsou v jednotlivých případech výskytu náhodné, vcelku však odhadnutelné.

Pojem potřeby v jednotlivých případech výskytu náhodné, vcelku odhadnutelné znamená, že jde o potřeby,

- které jsou peněžně ocenitelné, a to jak potřeby konkrétní, které lze přímo peněžně vyčíslit, tak potřeby abstraktní, které nelze bezprostředně peněžně vyčíslit, k ohodnocení dochází dopředu sjednanou velikostí krytí,
- u kterých platí, že pro jednotlivý subjekt je problematický odhad toho, zda dojde k nahodilé události (zda bude vystaven realizaci příslušného rizika) a jak velké příslušné potřeby vzniknou (jak velká škoda bude nahodilou událostí způsobena), ale vcelku (pro větší počet účastníků) lze odhadnout výskyt a rozsah nahodilých událostí pomocí statistických propočtů (počtu pravděpodobnosti). (4)

3.2.1.1. Členění pojištění

Z hlediska způsobu financování se pojištění člení na dva systémy:

- Pojištění **sociální** – zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu.
- Pojištění **komerční** (soukromé) – zahrnuje pojištění majetku ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob), pojištění odpovědnosti a pojištění osob.
(5 str. 16)

Z právního hlediska:

- Pojištění **dobrovolné** – kdy se sjednává pojistná smlouva mezi pojistníkem a pojistitelem a to v závislosti na rozhodnutí pojistníka.
- Pojištění **povinné**
  - **Povinné smluvní** – kdy v právním předpise je určena povinnost sjednání pojistné smlouvy pro dané subjekty.
  - **Zákonné** – kdy povinnost pojištění vyplývá ze zákona a kdy se pojistná smlouva nesjednává. (4)

3.2.2. Základní pojmy

Nahodilá skutečnost – skutečnost, která je možná a u které není jisté, zda v době trvání soukromého pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku.

Pojistná událost – nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpise, na který se pojistná smlouva odvolává, a se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.

Pojistná doba – doba, na kterou bylo soukromé pojištění sjednáno. (6)

Pojistitel – právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnosti podle Zákona o pojišťovnictví (v zásadě pojišťovna). (4)

Pojistník – osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu.

Pojištěný – osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se soukromé pojištění vztahuje.

Oprávněná osoba – osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.

Obmyšlený – osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného.

Pojistné riziko – míra pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím.

Pojistná hodnota – nejvyšší možná majetková újma, která může v důsledku pojistné události nastat.

Pojistné – úplata za soukromé pojištění.

Pojistné období – časové období dohodnuté v pojistné smlouvě, za které se platí pojistné. (6)

Pojistné plnění – peněžité plnění oprávněné osobě po vzniku pojistné události.

Pojistný kmen – souhrn pojistných smluv, které pojišťovna v rámci určitého druhu pojištění spravuje. (4)

Pojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.

Škodná událost – skutečnost, ze které vznikla škoda a která by mohla být důvodem vzniku práva na pojistné plnění.

Pojištění škodové – soukromé pojištění, jehož účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události.

Pojištění obnosové – soukromé pojištění, jehož účelem je získání obnosu, tj. dohodnuté finanční částky v důsledku pojistné události ve výši, která je nezávislá na vzniku nebo rozsahu škody. (6)

3.3. Státní regulace v pojišťovnictví

Pojišťovací činnost má určité zvláštnosti oproti jiným odvětvím ekonomiky, které vycházejí z charakteru pojišťovací služby. Klienti si kupují, za předem zaplacené pojistné, finanční krytí, v důsledku budoucích nahodilých událostí. Během časového prostoru, mezi placením pojistného a výplatou pojistného plnění, mohou nastat skutečnosti, které budou mít negativní dopad na uhrazení závazků ze strany pojišťoven vůči klientům. Prostřednictvím regulace lze tento negativní dopad zmírnit. Pojišťovnictví vedle své ochranné a zábranné funkce soustřeďuje kapitál prostřednictvím rezerv, které jsou určeny k uhrazení pojistného plnění a vedou k potřebě regulace.

Zvláštnosti pojištění vedou k tomu, že konkurence v pojišťovnictví není dostatečným samoregulačním mechanismem zabezpečujícím zájmy pojištěných. V současných vyspělých tržních ekonomikách je pro klienta pojišťovny velmi obtížné si vybrat, co by nejlépe vyhovovalo jeho potřebám, zájmům a finančním možnostem, z nepřehledné škály nabízených produktů. Běžný klient, který se neorientuje na pojistném trhu a nemá po ruce odbornou radu, často neodhadne, v čem se skrývá nebezpečí špatného výběru. Z těchto faktorů vyplývá, že je pro pojišťovnictví nutná státní regulace.

Základní cíle regulace v pojišťovnictví:

- ochrana klientů využívajících pojistné produkty,
- zabezpečení stability odvětví pojišťovnictví a důvěryhodnosti konkrétních institucí,
- podpora transparentnosti při provozování pojišťovacích služeb. (4)

3.3.1. Legislativní rámec pojišťovnictví v ČR

V roce 1991 došlo k demonopolizaci pojišťovnictví a vyvstaly tak možnosti a podmínky ke vzniku nových domácích i zahraničních pojišťoven. První norma, která tak stanovila základní parametry konkurenčního prostředí, vytyčila hlavní úkoly státního dozoru nad pojišťovnictvím a především vymezila základní pravidla pro podnikání v tomto odvětví, byl zákon o pojišťovnictví č. 185/91 Sb. Koncem roku 1993 byla vydána další novela zákona o pojišťovnictví, která změnila a doplnila zákon č. 185/91 o novou terminologii

zejména v oblasti rezerv a fondů pojišťoven, srovnatelnou s předpisy vyspělých evropských zemí. Vedle toho byl zákonem zaveden výkaz solventnosti pojišťovny.

V roce 1999 vyšla další verze zákona o pojišťovnictví, jehož hlavním cílem bylo poskytnout první pomoc doзору nad pojišťovnictvím po krachu pojišťovny Morava a několika dalších negativních zkušenostech s chováním pojišťoven. Státní dozor pak věnoval větší pozornost stabilitě a finanční bezpečnosti podnikání v odvětví pojišťovnictví.

Při vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo k dalším zásadním legislativním úpravám. V rámci začlenění do evropského pojistného trhu došlo k souladu s evropskými směrnici.

Od ledna 2005 platí zákon 37/2004 o pojistné smlouvě, který umožňuje uzavřít pojištění s pojišťovnou jiného členského státu Evropské unie, aniž má v České republice svou pobočku.

V lednu 2005 také vešel v účinnost zákon 38/2004 o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech, který mj. upravuje odbornou způsobilost a důvěryhodnost. Zprostředkovatel se však musí registrovat u orgánu státního dozoru, který může přerušit nebo pozastavit jeho činnost.

Po zakořenění všech institucí svobodného trhu v ČR by měla být konečným cílem legislativního rámce co nejširší liberalizace podnikání v oblasti pojišťovnictví a nalezení optimální polohy mezi tržně konformní regulací a deregulací. (7 str. 164)

3.4. Zemědělské pojištění

Před rokem 1989 v krátké době existovalo zákonné tzv. „komplexní pojištění úrody“, což v praxi znamenalo, že všichni zemědělci museli mít veškerá rizika pojištěna u tehdejší monopolní Československé státní pojišťovny. Faktem je, že i toto zákonné pojištění úrody mělo své výhody pro všechny zúčastněné, neboť mělo svůj režim a řád. Tento typ po roce 1989 skončil a začalo fungovat dobrovolné, tedy komerční pojištění. V 90. letech to zemědělské pojištění nemělo zrovna jednoduché z důvodu častějších výkyvů počasí a nefungoval ani systém dotací. V této době se pojistitelé rozmysleli, zda toto pojištění vůbec nabízet.

3.4.1. Pojištění zemědělských rizik

Zemědělské pojištění je pojištění pro případ výskytu nepředvídatelných situací s nahodilou povahou, které ohrožují zemědělskou výrobu, a které nelze ovlivnit. Při pojišťování zemědělských podniků jsou vedle druhů pojištění z podnikatelské sféry (pojištění movitých a nemovitých věcí, pojištění motorových vozidel, pojištění strojů, atd.), využívány specifické druhy pojištění, a to pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat. Tyto druhy pojištění jsou pro zemědělského podnikatele důležitým nástrojem ke snižování rizik zemědělské výroby. Pojištění zemědělských rizik je v České republice řazeno dle přílohy Zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví do odvětví neživotního pojištění a konkrétně do oblasti pojištění majetku.

3.4.1.1. Pojištění plodin

Ani ten nejlepší zemědělec nezabrání nenadálým živelním pohromám, jako jsou krupobití, záplavy, požáry nebo jarní mrazy. Dopady těchto událostí zmírňuje pojištění plodin, které chrání zemědělské podniky před finančními problémy.

Rozsáhlé krupobití může zničit veškerou úrodu nebo její velkou část, a proto zemědělské podniky nejvíce využívají tzv. krupobitní pojištění. Škody způsobené kroupami jsou snadno prokazatelné, vyčíslitelné a nezaměnitelné s jinými škodami na plodinách.

Krupobitní pojištění je zachyceno i v jiném produktu nazývaném pojištění plodin proti vybraným rizikům nebo živelní pojištění plodin. Tato podoba pojištění kryje i další rizika

jako například povodeň, jarní mráz, vichřice, požár, škůdci apod. Tento druh pojištění pokrývá velké procento rizik, které ohrožují rostlinnou produkci.

Státy v některých případech podporují krytí rizik v rostlinné produkci, které může mít podobu:

- zřízení fondu nepojistitelných škod,
- státní pojištění úrody,
- povinné pojištění plodin,
- příspěvek státu na pojistné v rámci pojištění plodin. (4)

V České republice však funguje podpora krytí rizik v rostlinné produkci pouze prostřednictvím příspěvku státu na pojistné.

Lze pojistit:

- plodiny pěstované na orné půdě – především obilniny, luskoviny, olejniny, přadné rostliny, okopaniny, konzumní zeleniny atd.
- ovoce
- chmel
- vinnou révu
- okrasné rostliny
- trvalé travní porosty
- semenné porosty okopanin, zeleniny a píce
- rostliny ve sklenících nebo fóliovnících
- porosty námelového žita a námele (8)

3.4.1.2. Pojištění hospodářských zvířat

V rámci zemědělského pojištění nabízí komerční pojišťovny také pojištění hospodářských zvířat, které je dalším specifikem při řešení rizikovosti zemědělské výroby. Tento druh pojištění se vztahuje na soubory hospodářských zvířat (ovcí, krav, prasat, koní, drůbeže apod.) a kryje škody v souvislosti s utracením, uhynutím nebo nutnou porážkou v důsledku rizik jako je nákaza (infekční nemoc), živelní riziko, riziko úrazu a neinfekční nemoci. V posledních letech se v České republice často objevovaly různé druhy nákaz jako je slintavka, kulhavka, ptačí chřipka apod. U nás tyto nákazy sleduje Státní veterinární správa.

Vedle pojištění hromadných škod existuje i jednotlivé pojišťování hospodářských zvířat, které jsou obvykle chovány ke speciálním účelům. V tomto případě se zvířata oceňují individuálními částkami na bázi pojištění na plnou hodnotu.

V rámci živočišné produkce je výskyt rizik velkou měrou dán subjektivním působením zemědělců, proto jsou uplatňovány jak franšízy a procentní spoluúčasti, tak systém bonus – malus. (4)

3.4.1.3. Pojištění lesů

Pojištění lesů zahrnuje především pojištění lesních porostů a lesních školek a poskytuje jejich ochranu v případě poškození nebo zničení vlivem krupobití nebo požáru. V rámci tohoto pojištění nelze pojistit riziko vandalizmu a krádeže dřeva, ale je možné rozšířit ochranu i na další rizika jako jsou záplavy, povodně, vichřice nebo sesuv půdy. Lze pojistit lesy hospodářské, lesy ochranné a lesy příměstské a rekreační. K tomuto typu pojištění je možné připojistit náklady na zalesnění a náklady na vytěžení. U pojištění lesních školek lze pojistit lesní sadební materiál pěstovaných v lesních školkách. (5)

3.4.2. Podpora pojištění

Česká republika v rámci Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s. pomáhá programem Podpora pojištění i zemědělským podnikatelům s částečným uhrazením pojistného prostřednictvím dotací. Účelem této podpory je zpřístupnit pojistnou ochranu velkému okruhu zemědělských podnikatelů, kteří tím získají vyšší zajištění svých podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám. Tento program má svá pravidla i v roce 2015.

3.4.2.1. Podpora pojištění plodin

Konkrétně u zemědělského pojištění plodin se této podpoře věnuje podprogram Podpora pěstíteli na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin. Tato peněžítá výpomoc je poskytnuta zemědělci, který splňuje všechny zásady pro poskytnutí finanční podpory pojištění, a který svým jménem sjednal pojištění plodin a uhradil pojistné v minimální výši 1000,- Kč za daný rok.

Výše podpory:

- v rozmezí od 25 % do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro příslušný rok
- v rozmezí od 10 % do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění ostatních plodin pro příslušný rok (9)

3.4.2.2. Podpora pojištění hospodářských zvířat

Program Podpora pojištění zahrnuje i podprogram s názvem Podpora chovateli na úhradu nákladů spojených s pojištěním hospodářských zvířat. Tato peněžní výpomoc je určena chovateli hospodářských zvířat, který splňuje všechny zásady pro to, aby mu byla poskytnuta finanční podpora pojištění. Chovatel musí sjednat smluvní pojištění hospodářských zvířat na své jméno a uhradit pojistné v minimální výši 1000,- Kč za příslušný rok.

Výše podpory:

- v rozmezí od 25 % do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro příslušný rok (9)

3.4.2.3. Podpora pojištění lesních školek

V rámci Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu je podána podpora i podnikatelům při pojištění lesních školek prostřednictvím Programu poskytování finanční podpory pojištění produkce školek s produkcí sadebního materiálu lesních dřevin. Hlavním účelem je dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám.

Příjemce podpory je subjekt, který

- je podnikatelem podnikajícím v zemědělské výrobě,
- sjednal na své jméno smluvní pojištění sadebního materiálu lesních dřevin pěstovaného ve školkách s produkcí sadebního materiálu lesních dřevin,
- je malým či středním podnikem,
- splňuje podmínky pro poskytnutí podpory v režimu de minimis. (9)

Podpora bude poskytnuta jen v případě, že Pojištěný a Pojistník jsou totožné subjekty a uvedeným pojištěním se rozumí pojištění sadebního materiálu lesních dřevin pěstovaného ve školkách s produkcí sadebního materiálu lesních dřevin pro případ: krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu.

Výše podpory:

- až do výše 30 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění pro příslušný rok. (9)

3.4.3. Aktuální trh zemědělského pojištění

Pojišťovny, nabízející zemědělské pojištění, mezi sebou tvrdě bojují o podíl na trhu, takže sazby pojistného trvale klesají, propojištěnost roste a narůstá i stabilita. Největší podíl na trhu si celá léta drží Česká pojišťovna a. s. i přes stále se zvětšující konkurenci.

3.4.3.1. Česká pojišťovna a. s.

Česká pojišťovna a. s. jako jediná už od roku 1991 nabízela zemědělské pojištění a ačkoliv po roce 1995 začala na trh nastupovat konkurence, tato pojišťovna si stále drží prvenství na pojistném trhu zemědělského pojištění.

Česká pojišťovna aktuálně nabízí svým klientům program Zemědělci, který komplexně zajistí pojištění zemědělským podnikatelům, a kde je možnost si individuálně kombinovat vybraná pojistná rizika v pojištění plodin.

Program Zemědělci zahrnuje:

- Pojištění plodin
- Pojištění zvířat
- Pojištění lesů a lesních školek

a nově také možnost připojištění ekologické újmy. (8)

3.4.3.2. Generali pojišťovna a. s.

Generali pojišťovna a. s. je jednou z dalších významných pojišťoven na pojistném trhu v segmentu zemědělského pojištění. Tato pojišťovna aktuálně nabízí v rámci zemědělského pojištění:

- Pojištění farem
- Pojištění koní
- Pojištění lesů
- Pojištění hospodářských zvířat
- Pojištění plodin (10)

3.4.3.3. Allianz pojišťovna, a. s.

Pojišťovna Allianz provozuje tento druh pojištění na českém trhu teprve od roku 2012 a oproti prvně jmenovaným nemá tak rozsáhlou nabídku.

Pojišťovna nabízí pouze dva druhy zemědělského pojištění:

- Pojištění plodin
- Pojištění hospodářských zvířat (11)

3.4.3.4. Agra pojišťovna

Agra pojišťovna zahájila svou činnosti v říjnu 2006 a jejím prostřednictvím pojišťuje zemědělce rakouský specializovaný pojistitel Österreichische Hagelversicherung.

Pojišťovna se specializuje výhradně na zemědělské pojištění a nabízí pojištění plodin (plodin na orné půdě, vinné révy, ovoce, chmele) proti široké paletě rizik, a rovněž pojištění hospodářských zvířat. (12)

3.4.3.5. ČSOB pojišťovna, a. s.

Tato pojišťovna se v roce 2011 opět vrátila k provozování zemědělského pojištění.

ČSOB pojišťovna nabízí v rámci zemědělského pojištění:

- Pojištění zemědělských plodin
- Pojištění hospodářských zvířat (13)

3.4.3.6. Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s.

Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s. nabízí v rámci zemědělského pojištění:

- Pojištění zemědělských plodin
- Pojištění hospodářských zvířat
- Pojištění lesních porostů (14)

4. Analytická část

Tato část se zabývá porovnáváním zemědělského pojištění u jednotlivých podniků a následným hodnocením jeho efektivnosti. Z důvodu citlivosti uvedených dat, která jsou reálná a podložena pojistnými smlouvami uzavřenými u České pojišťovny, a. s., nelze uvádět konkrétní název podniku a proto je zvolena alternativa číslování. Údaje a data z pojistných smluv jsou zachycena v časových řadách a chronologicky uspořádána. Pro lepší vypovídající hodnotu jsou posuzována data v časové řadě jedenácti let, až po současnost. Všechna hodnocená zemědělská družstva hospodaří v kraji Vysočina.

Zemědělská družstva se zabývají především zemědělskou a lesní výrobou, včetně prodeje nezpracovaných zemědělských a lesních výrobků za účelem zpracování nebo dalšího prodeje. Vedlejší činností je pak silniční motorová doprava, obchodní činnost – koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, poskytování služeb mechanizačními prostředky a v neposlední řadě mytí dopravních a mechanizačních prostředků. Dva z hodnocených podniků také provozují bioplynovou stanici.

4.1. Zemědělské družstvo č. 1

Družstvo hospodaří na 1346,3 ha zemědělské půdy a to v katastrech 9 obcí v kraji Vysočina. V rostlinné výrobě se podnik zaměřuje především na pěstování obilovin, olejnin, luskovin a krmných plodin určených na spotřebu ve vlastní výrobě. V živočišné výrobě se podnik specializuje na chov skotu, kdy chová celkem 1200 ks dobytka, z toho 390 ks krav.

4.1.1. Pojištění plodin

Podnik měl v roce 2015 pojištěno 11 druhů plodin na celkové výměře 1240,43 ha orné půdy. Konkrétně se jedná o pšenici ozimou, ječmen jarní, hrách krmný, mák, řepku ozimou, oves, kukuřice píce, brambory, vojtěšku a ostatní píce na orné půdě – jetelotrávu a GPS. Trvalé travní porosty ve výměře 105,87 ha podnik z důvodu nízkého rizika poškození živelní událostí nepojišťuje.

Identicky, jak v roce 2015, měl podnik pojištěny plodiny i v předchozích letech. Tzn., že měl vždy pojištěny veškeré plodiny pěstované na orné půdě a to proti riziku poškození plodin krupobitím a požárem.

V následující tabulce jsou uvedeny celkové údaje týkající se pojištění plodin a to od roku 2005 až po současnost.

Tabulka 1 - údaje o pojištění plodin podniku č. 1

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace	
			Sazba v %	Výše v Kč
2005	342 368	0	30	102 710
2006	226 068	0	35	79 124
2007	255 258	0	35	89 340
2008	342 360	0	35	119 826
2009	238 364	0	50	119 182
2010	238 488	0	50	119 244
2011	277 358	0	47	130 358
2012	315 854	0	17	53 695
2013	323 014	0	18	58 143
2014	304 562	3 813 480	18	54 821
2015	463 764	0	50	231 882

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 1 – pojištění plodin, údaje z PGRLF

V průběhu posledních jedenácti let, kdy se podnik kryl u pojišťovny proti poškození plodin vybranými živelními událostmi, můžeme vidět, že k pojistnému plnění ze strany pojišťovny došlo v časové řadě pouze jednou, a to v roce 2014. Na první pohled se tak může zdát, že sjednávání pojištění na plodinách, z důvodu četnosti škod, nemá pro podnik příliš velký význam. Na druhou stranu ale škoda, která se firmě stala v roce 2014, byla pojišťovnou vyčíslena na 3 813 480,- Kč, které jí byly následně vyplaceny. Bez sjednaného pojištění plodin by taková škoda způsobila podniku v dané době značné problémy, ne-li existenční. V roce 2014 byly plodiny podniku zasaženy živlem dokonce třikrát a to 11. 6. a 3. 8., kdy byly porosty poškozeny krupobitím a dále 25. 8., kdy došlo při sklizni k požáru 4 ha pšenice jarní. Celkem bylo při událostech poškozeno 337,57 ha pozemků. Škoda

na poškozených plodinách byla stanovena v rozmezí 12 - 100 %. Poškození se týkalo 27,6 % ploch a pojišťovnou bylo vyplaceno přes 17 % z pojištěného výtěžku (hodnoty pojištěných plodin). V roce 2015 je vidět nárůst pojistného, který je zapříčiněn dočasnou absencí bonifikační slevy, o kterou podnik přišel vlivem uplatnění škody u ČP.

Hodnocení efektivnosti pojištění plodin:

Zaplacené pojistné: 3 327 458,- Kč

Vyplacené plnění: 3 813 480,- Kč

Dotace: 1 158 325,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $3\,327\,458 - 1\,158\,325 = 2\,169\,133,-$ Kč

Celková efektivnost (návratnost):

plnění/předpis: $3\,813\,480/3\,327\,458 = 1,15$ (115 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $3\,813\,480/2\,169\,133 = 1,76$ (176 %)

Efektivnost za posledních 5 let:

plnění/předpis: $3\,813\,480/1\,684\,552 = 2,26$ (226 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $3\,813\,480/1\,155\,653 = 3,30$ (330 %)

Z výše uvedených výpočtů můžeme vidět ekonomickou efektivnost pojištění plodin u podniku č. 1. Za sledované období je tato efektivnost 1,15. To znamená, že od pojišťovny dostal zpět vyplaceno o 15 % více, než zaplatil na pojistném. V posledních 5 ti letech, je to dokonce hodnota 2,26. Pokud ve výpočtech zohledníme dotace, ukazatel efektivnosti za sledované období činí 1,76 a za posledních 5 let dokonce 3,30. Tudiž v obou případech pojišťovna vyplatila více, než podnik č. 1 zaplatil po započtení dotace na pojistném. Tyto ukazatele jsou zapříčiněny škodními událostmi z roku 2014.

Nejen na základě těchto hodnot, ale i vzhledem k vysoké škodě v jediném roce, která by svojí výší mohla podniku, pokud by neměl sjednáno pojištění plodin, způsobit velké problémy, lze jednoznačně říci, že je pro podnik pojištění plodin efektivním výdajem.

4.1.2. Pojištění zvířat

Podnik měl v roce 2015 pojištěno dohromady 1 190 ks zvířat. Jednalo se hlavně o pojištění krav, dále o telata do 6 měsíců, jalovice od 3 měsíců březosti, výkrm býků od 6 měsíců a výkrm prasat od 25 kg.

Pojištění u všech druhů zvířat je sjednáno proti nákaze, dále proti hromadnému infekčnímu onemocnění, akutní otravě a výpadku proudu, a proti živlu. U kategorie krav je navíc sjednáno pojištění jednotlivých škod. Identický rozsah pojištění měl podnik i v předchozích letech.

Následující tabulka obsahuje údaje týkající se pojištění zvířat zemědělského družstva č. 1 a to od roku 2005 až po současnost.

Tabulka 2 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 1

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace		
			Výše dotovaného pojistného	Sazba v %	Dotace v Kč
2005	1 030 196	476 947	206 039	15	30 906
2006	1 066 279	607 161	235 084	20	47 017
2007	1 066 279	662 954	235 084	20	47 017
2008	1 066 628	995 315	224 518	20	44 904
2009	1 055 426	1 289 879	213 074	50	106 537
2010	986 060	1 105 201	194 728	50	97 364
2011	885 096	1 149 347	198 709	47	93 393
2012	945 614	794 801	201 190	40	80 476
2013	941 412	792 602	209 655	50	104 828
2014	950 156	1 237 315	226 383	50	113 192
2015	967 440	1 024 841	936 982	50	468 491

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 1 – pojištění zvířat, údaje z PGRLF

Z výše uvedených dat je patrné, že v prvních pěti letech sledovaného období platil podnik za pojištění zvířat roční pojistné přesahující 1 milion korun. Od následujícího období podnik snížil stavy zvířat, což se promítlo i do výše pojistného, které od roku 2010 nepřesáhlo 1 milion korun. Ve výše uvedené tabulce můžeme vidět, že podnik měl

každoročně pojistné události. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že se vesměs jednalo o výplatu náhrady za škody buď po úrazu, nebo po akutní neinfekční nemoci, případně šlo o poporodní škody. Ve všech případech se tedy jednalo o náhrady z pojištění jednotlivých škod u krav, z důvodu nutné porážky nebo úhynu zvířete. V každém ze sledovaných roků se vždy jednalo o několik desítek nahlášených škod. V žádném z případů nebylo zjištěno plnění z nálezového pojištění, tudíž se u zvířat nevyskytly žádné infekční nemoci.

Hodnocení efektivnosti pojištění zvířat:

Zaplacené pojistné: 10 960 586,- Kč

Vyplacené plnění: 10 136 363,- Kč

Dotace: 1 234 125,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $10\,960\,586 - 1\,234\,125 = 9\,726\,461,-$ Kč

Celková ekonomická efektivnost:

plnění/předpis: $10\,136\,363/10\,960\,586 = 0,92$ (92 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $10\,136\,363/9\,726\,461 = 1,04$ (104 %)

Za posledních 5 let:

plnění/předpis: $4\,998\,906/4\,689\,718 = 1,07$ (107 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $4\,998\,906/3\,829\,338 = 1,22$ (122 %)

Za poslední rok:

plnění/předpis: $1\,024\,841/967\,440 = 1,06$ (106 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $1\,024\,841/498\,949 = 2,05$ (205 %)

Ekonomická efektivnost za sledované období je v tomto případě po odečtení dotace 1,04 tzn., že se do podniku formou plnění od pojišťovny vrátí o 4 % více, než zaplatil na pojistném. Za posledních 5 let, je návratnost dokonce 1,07. Ta je i přes pokles v letech 2012 a 2013 ovlivněna zejména zvýšeným vyplácením škod v letech 2014 a 2015.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že za rok 2015 je podniku přiznána výrazně vyšší dotace než v předchozích letech. Je to dáno tím, že do dotovaného pojistného byla zahrnuta část rizik z pojištění jednotlivých škod. Na základě této skutečnosti se efektivita pojištění zvířat, sjednaného včetně rizika jednotlivých škod, stala pro podnik vysoce zajímavou. Za rok 2015 je efektivita tohoto pojištění po započtení dotace 205 % a z výše uvedených výpočtů je zřejmé, že dotace pokryje téměř polovinu předepsaného celkového pojistného z pojištění zvířat.

4.1.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 1

Na základě výše uvedených výsledků lze souhlasit s tvrzením, že zemědělské pojištění, na které je podnik č. 1 pojištěn, je pro něj z hlediska investovaných finančních prostředků firmy efektivní. V oblasti pojištění plodin byly sice hlášeny pojistné události pouze v jednom roce sledovaného období, ovšem jejich celková výše byla tak vysoká, že nebýt uzavřené smlouvy o pojištění plodin, mohla být pro další fungování firmy problematická.

Naproti tomu pojištění zvířat sjednané v tomto podniku mělo zcela odlišný vývoj. Ve sledovaném období docházelo pravidelně v každém roce k hlášení řady škodních událostí a jejich následnému vyplácení. V posledních letech jsou dokonce vyplácené škody vyšší, než je vybrané pojistné. A zvláště markantní je to v roce 2015, kdy došlo ke zvýšení dotace ze strany Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s. na takto sjednaný rozsah pojištění zvířat.

4.2. Zemědělské družstvo č. 2

Zemědělské družstvo č. 2 hospodaří na 1 679,51 ha zemědělské půdy a to v katastrech 3 obcí v kraji Vysočina. V rostlinné výrobě se zaměřuje na pěstování obilnin, luskovin, krmných píce na orné půdě a olejnin. Podnik má stabilně vysoké průměrné výnosy u řepky a to v rámci celé republiky. V živočišné výrobě se družstvo specializuje jednak na chov prasat, kterých mělo v roce 2015 cca 3 800 ks, z toho 270 ks prasnic. V podniku chovají také skot, kdy z celkového počtu cca 1 100 ks je 360 ks krav.

4.2.1. Pojištění plodin

Zemědělské družstvo č. 2 mělo v roce 2015 pojištěno celkem 14 druhů plodin na celkové výměře 1630,48 ha orné půdy. Konkrétně byly pojištěny tyto plodiny: pšenice ozimá, ječmen ozimý, ječmen jarní, hrách, řepka ozimá, kukuřice píce, trávy na orné půdě, vojtěška píce, pšenice jarní, hrách na senáž, mák, kukuřice zrno.

Za celé sledované období má podnik sjednáno pojištění plodin proti riziku poškození krupobitím a požárem a to u všech plodin pěstovaných na orné půdě. V následující tabulce jsou uvedeny celkové údaje týkající se pojištění plodin od roku 2005 až po současnost.

Tabulka 3 - údaje o pojištění plodin podniku č. 2

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace	
			Sazba v %	Výše v Kč
2005	343 784	0	30	103 135
2006	368 966	0	35	129 138
2007	349 016	0	35	122 156
2008	546 208	0	35	191 173
2009	397 924	0	50	198 962
2010	392 480	0	50	196 240
2011	413 302	0	47	194 252
2012	387 070	0	17	65 802
2013	449 044	0	18	80 828
2014	468 304	4 996 451	18	84 295
2015	574 804	0	50	287 402

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 2 – pojištění plodin, údaje z PGRLF

Z výše uvedené tabulky můžeme vidět, že za posledních jedenáct let měl podnik pouze jednu škodní událost, a to v roce 2014. Tato škoda byla způsobena rozsáhlým a silným krupobitím ze dne 3. 8., které poničilo 4 druhy plodin na výměře 323,58 ha. Krupobitím byly poškozeny plochy pšenice ozimé, ječmene jarního, máku a řepky ozimé. Škoda byla tedy způsobena přibližně na 20 % z celkové výměry, což by byla značná ztráta podniku, nebýt smluvního pojištění u ČP, na jehož základě bylo podniku vyplaceno pojistné plnění v necelé výši 5 milionů. Pojišťovna tedy vyplatila skoro 14 % z pojištěného výtěžku (hodnoty pojištěných plodin). V roce 2015 se navýšilo pojistné, což je zapříčiněno absencí bonifikační slevy, o kterou podnik dočasně přišel kvůli škodnímu průběhu z předešlého roku.

Hodnocení efektivnosti pojištění plodin:

Zaplacené pojistné: 4 690 902,- Kč

Vyplacené plnění: 4 996 451,- Kč

Dotace: 1 653 383,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $4\,690\,902 - 1\,653\,383 = 3\,037\,519,-$ Kč

Celková efektivnost (návratnost):

plnění/předpis: $4\,996\,451/4\,690\,902 = 1,07$ (107 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $4\,996\,451/3\,037\,519 = 1,54$ (154 %)

Efektivnost za posledních 5 let:

plnění/předpis: $4\,999\,451/2\,292\,524 = 2,00$ (200 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $4\,999\,451/1\,579\,945 = 3,16$ (316 %)

Výše uvedené výpočty nám udávají, jak efektivní je pro podnik č. 2 uzavřené pojištění plodin za posledních jedenáct a pět let. Za celé sledované období byla nahlášena jedna škodní událost ve výši 4 996 451,- Kč, což je o polovinu více než podnik zaplatil na pojistném. Pokud bychom srovnávali pouze posledních pět let, pak by pojistné plnění bylo až třikrát větší, než předpis pojistného po odečtení dotací.

Kdyby nebylo sjednáno pojištění plodin, které pokrylo velké ztráty podniku v roce 2014, mohla tato škoda uvést zemědělské družstvo č. 2 do velkých potíží. Na základě těchto ukazatelů můžeme tedy konstatovat, že pojištění plodin je pro zemědělské družstvo č. 2 efektivní a přínosné.

4.2.2. Pojištění zvířat

Podnik č. 2 má dohromady pojištěno 4 905 ks zvířat. Nejpočetnějšími jsou prasata ve výkrmu od 25 kg a selata do 25 kg, dále pak družstvo chová prasnice, prasničky od 25 kg, plemenné kance, krávy, telata do 6 měsíců, jalovice od 6 měsíců, jalovice do 3 měsíců březosti a býky ve výkrmu od 6 měsíců.

Všechna tato zvířata jsou pojištěna proti nákaze, hromadnému infekčnímu onemocnění, akutní otravě a výpadku elektrického proudu, a dále proti živlu. Následující tabulka obsahuje údaje týkající se pojištění zvířat družstva č. 2 za posledních jedenáct let.

Tabulka 4 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 2

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace		
			Výše dotovaného pojistného	Sazba v %	Dotace v Kč
2005	243 280	0	232 332	15	34 850
2006	223 072	0	213 034	20	42 607
2007	288 828	0	275 831	20	55 166
2008	276 406	0	263 968	20	52 794
2009	264 272	0	252 474	50	126 237
2010	264 272	0	252 474	50	126 237
2011	264 272	0	252 474	47	118 663
2012	264 272	0	252 474	40	100 990
2013	264 620	0	252 930	50	126 465
2014	179 543	0	171 696	50	85 848
2015	195 404	0	175 832	50	87 916

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 2 – pojištění zvířat, údaje z PGRLF

Hodnocení efektivnosti pojištění zvířat:

Zaplacené pojistné: 2 728 241,- Kč

Vyplacené plnění: 0

Dotace: 957 772,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $2\,728\,241 - 957\,772 = 1\,770\,469,-$ Kč

Z výše uvedené tabulky můžeme vysledovat, že za sledované období jedenácti let neproběhlo žádné pojistné plnění, tudíž zemědělské družstvo č. 2 nenahlásilo žádnou škodní událost, která by měla být pokryta pojišťovnou v rámci uzavřené smlouvy pojištění zvířat. Vzhledem k vysoké částce 1 770 469,- Kč, kterou podnik zaplatil pojišťovně na pojistném, a k nulovému pojistnému plnění za posledních jedenáct let můžeme konstatovat, že pojištění zvířat se jeví pro družstvo jako neefektivní. Zároveň se ale musí zohlednit fakt, že pokud by v budoucnu došlo k nahlášení hromadné škody, tak se při výplatě náhrady za škodu může pohled na věc zásadně změnit.

4.2.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 2

Na základě výše uvedených výsledků můžeme vidět, že u zemědělského družstva č. 2 má pojištění plodin a zvířat odlišný vývoj v průběhu sledovaného období.

U pojištění plodin byla nahlášena sice pouze jedna pojistná událost, jejíž výše však dosahovala 5 milionů a nebýt uzavřené smlouvy o pojištění plodin, mohla být pro podnik v daném období velice problematická. Je tedy zřejmé, že tento druh zemědělského pojištění je pro družstvo z hlediska investovaných finančních prostředků firmy efektivní.

Jinak je tomu však u pojištění zvířat, kde ve sledovaném období podnik nenahlásil žádnou škodní událost, tudíž bylo vyplaceno nulové pojistné plnění. Nelze tedy jednoznačně říci, že je pojištění zvířat v této fázi pro podnik efektivní, ale z hlediska jistoty se dá usuzovat, že bude smysluplnou investicí i pro nadcházející roky, a bude pro družstvo finanční garancí v případě náhlé velké nepříznivé události. (např. hromadné infekční onemocnění, živelní,..)

4.3. Zemědělské družstvo č. 3

Podnik hospodaří na 3 150 ha zemědělské půdy a to v katastrech 17 obcí v kraji Vysočina. V rostlinné výrobě se družstvo zaměřuje na pěstování obilnin, olejnin, krmných píce na orné půdě a okopanin. V živočišné výrobě se podnik věnuje chovu prasat a skotu. Je chováno celkem 2 800 ks a z toho 165 ks prasnic. U skotu jde o cca 1 800 ks z toho 640 dojnic. Podnik také provozuje bioplynovou stanici.

4.3.1. Pojištění plodin

Zemědělské družstvo č. 3 mělo sjednáno v roce 2015 pojištění na 10 druhů plodin na celkové výměře 2614,36 ha orné půdy. Největší rozlohu zaujímá pšenice ozimá a ječmen ozimý, dále pěstují ječmen jarní, řepku ozimou, kukuřici píce, jetel píce, brambory, trvalé travní porosty na o.p., oves a tritikale jarní.

U všech těchto plodin bylo za celé sledované období sjednáno pojištění proti riziku krupobití a požáru a to na veškeré výměře pěstovaných plodin. Pojištěny nebyly pouze trvalé travní porosty. V následující tabulce jsou uvedeny celkové údaje podniku za posledních jedenáct let, které se týkají pojištění plodin.

Tabulka 5 - údaje o pojištění plodin podniku č. 3

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace	
			Sazba v %	Výše v Kč
2005	665 969	0	30	199 791
2006	652 968	0	35	228 539
2007	485 684	0	35	169 989
2008	713 044	0	35	249 565
2009	503 638	0	50	251 819
2010	496 030	594 738	50	248 015
2011	809 008	0	47	380 234
2012	857 012	0	17	145 692
2013	840 708	0	18	151 327
2014	599 930	0	18	107 987
2015	605 218	0	50	302 609

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 3 – pojištění plodin, údaje z PGRLF

Z výše uvedené tabulky můžeme vidět, že za sledované období proběhlo pouze jedno pojistné plnění ve výši 594 738,- Kč a to v roce 2010, kdy došlo krupobitím ze dne 12. 6. 2010 k poškození části porostů pěstované pšenice ozimé a ječmene jarního. Celkem bylo poškozeno 140 ha porostů a to v rozsahu 15 – 40 %. Celkem bylo krupobitím poškozeno 5 % z obhospodařovaných ploch. Pojistné plnění činilo 1,85 % z pojištěného výtěžku.

Hodnocení efektivnosti pojištění plodin:

Zaplacené pojistné: 7 229 209,- Kč

Vyplacené plnění: 594 738,- Kč

Dotace: 2 435 568,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $7\,229\,209 - 2\,435\,568 = 4\,793\,641,-$ Kč

Celková efektivnost (návratnost):

plnění/předpis: $594\,738/7\,229\,209 = 0,08$ (8 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $594\,738/4\,793\,641 = 0,12$ (12 %)

Z výše uvedených hodnot a výpočtů můžeme vidět, že efektivnost pojištění plodin pro zemědělské družstvo č. 3 je poměrně nízká. Výše pojistného plnění z roku 2010 navrátila po odečtení dotací pouze 12 % z předepsaného pojistného zpět do podniku. Kdybychom srovnali údaje za posledních pět let, efektivnost pojištění plodin by měla pro podnik nulovou hodnotu.

4.3.2. Pojištění zvířat

Podnik č. 3 choval v roce 2015 celkem 4 675 ks zvířat, na něž se vztahovalo pojištění zvířat. Jednalo se hlavně o pojištění selat do 25 kg a prasat ve výkrmu od 25 kg. Dále jsou zahrnuty i prasničky od 25 kg, prasnice, býci ve výkrmu od 6 měsíců, jalovice od 3 měsíců, jalovice od 6 měsíců, telata do 6 měsíců a krávy.

U všech těchto druhů zvířat je za sledované období sjednáno pojištění proti nákaze, hromadnému infekčnímu onemocnění, akutní otravě a výpadku proudu, a proti živlu.

Následující tabulka mapuje celkové údaje pojištění zvířat zemědělského družstva č. 3 za posledních jedenáct let.

Tabulka 6 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 3

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace		
			Výše dotovaného pojistného	Sazba v %	Dotace v Kč
2005	328 895	0	314 095	15	47 114
2006	349 730	0	333 992	20	66 798
2007	343 562	0	328 102	20	65 620
2008	327 364	0	312 633	20	62 527
2009	304 154	0	290 467	50	145 234
2010	290 930	0	277 838	50	138 919
2011	273 684	0	261 368	47	122 843
2012	277 932	0	265 425	40	106 170
2013	280 040	356 652	267 438	50	133 719
2014	271 842	0	259 609	50	129 805
2015	271 842	278 056	259 609	50	129 805

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 3 – pojištění zvířat, údaje z PGRLF

Z výše uvedené tabulky můžeme vidět, že za posledních jedenáct let se předepsané pojistné pohybuje v malém rozsahu a s mírným klesajícím trendem, z čehož můžeme usoudit, že v zemědělském družstvu postupně dochází k mírnému snižování chovaných zvířat. Pojistné plnění proběhlo v roce 2013, kdy došlo k respiračnímu onemocnění v chovu prasat. Z důvodu této nemoci byla podniku vyplacena pojišťovnou náhrada za 226 ks uhynulých zvířat a to ve výši 356 652,- Kč.

Na přelomu let 2014 – 2015 došlo v chovu krav ke vzniku respiračního onemocnění s následnými úhyny jednotlivých zvířat. K tomuto onemocnění došlo dle zjištění Státního veterinárního ústavu z důvodu smíšené infekce. Pojišťovnou bylo při této události hrazeno 14 ks uhynulých krav a podnik obdržel v rámci náhrady 278 056,- Kč.

Hodnocení efektivnosti pojištění zvířat:

Zaplacené pojistné: 3 319 975,- Kč

Vyplacené plnění: 634 708,- Kč

Dotace: 1 148 553,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $3\,319\,975 - 1\,148\,553 = 2\,171\,422,-$ Kč

Celková ekonomická efektivnost:

plnění/předpis: $634\,708/3\,319\,975 = 0,19$ (19 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $634\,708/2\,171\,422 = 0,29$ (29 %)

Za posledních 5 let:

plnění/předpis: $634\,708/1\,375\,340 = 0,46$ (46 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $634\,708/752\,999 = 0,84$ (84 %)

Dle výše uvedených výpočtů můžeme konstatovat, že pojištění zvířat pro podnik není zcela efektivní. Za sledované období jedenácti let byly nahlášeny dvě škodní události, za které vyplatila pojišťovna pojistné plnění, díky kterému se do podniku vrátilo prostřednictvím náhrady pouze 29 % z předepsaného pojistného. Kdybychom po započítání dotace hodnotili jen posledních pět let, během kterých proběhla pojistná plnění, návratnost by dosahovala výše 84 %.

4.3.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 3

U zemědělského družstva č. 3 zaznamenáváme obdobný výsledek v efektivitě pojištění za sledované období jak u pojištění plodin, tak u pojištění zvířat. V obou případech se za hodnocené období jeví zemědělské pojištění jako nevýhodné.

4.4. Zemědělské družstvo č. 4

Zemědělské družstvo č. 4 hospodaří na celkové výměře cca 3 450 ha zemědělské půdy a to v katastrech 19 obcí a je poměrně velkým zemědělským podnikem. V rostlinné výrobě se podnik zaměřuje na pěstování obilnin, okopanin, krmných píce na orné půdě a olejnin. V živočišné výrobě podnik choval v roce 2015 cca 6 500 ks zvířat a to 1950 ks skotu, z toho 750 ks krav, dále 3 400 ks prasat, z toho 220 ks prasnic a 1 100 ks ovcí, z toho 500 ks bahnic. Podnik také provozuje jednu z největších bioplynových stanic v ČR.

4.4.1. Pojištění plodin

Podnik měl sjednané pojištění v roce 2015 na 12 druhů plodin a to na pšenici ozimou, ječmen jarní, ječmen ozimý, oves, řepku ozimou, brambory, kukuřice píce, jetel píce, jarní směsky píce, jetelotráva, žito ozimé a směsky obilovin ve výměře 2 627,9 ha orné půdy.

U všech těchto plodin bylo ve sledovaném období sjednáno pojištění proti riziku krupobití a požáru. Tento podnik měl navíc sjednáno pojištění proti poškození nebo zničení vichřicí, záplavou, povodní nebo sesuvem půdy a vyzimováním u řepky ozimé, kterou pěstoval v roce 2015 na ploše 273,71 ha.

Tabulka 7 - údaje o pojištění plodin podniku č. 4

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace	
			Sazba v %	Výše v Kč
2005	999 119	185 535	30	299 736
2006	853 410	0	35	298 694
2007	1 000 560	249 954	35	350 196
2008	1 063 532	0	35	372 236
2009	1 038 730	0	50	519 365
2010	1 033 016	1 076 420	50	516 508
2011	1 118 668	118 477	47	525 774
2012	1 168 540	4 523 223	17	198 652
2013	949 400	571 200	18	170 892
2014	810 832	0	18	145 950
2015	748 532	0	50	374 266

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 4 – pojištění zvířat, údaje z PGRLF

Z výše uvedené tabulky lze vidět, že za sledované období byly ze strany pojišťovny hrazeny škody na plodinách v šesti letech:

Rok 2005: Vyzimování celkem 68,55 ha řepky ozimé. Zásadní poškození rostlin během zimního období a následná výplata náhrady ze strany pojišťovny ve výši 185 535,- Kč.

Rok 2007: Krupobitím ze dne 11. 7. bylo poškozeno 26,61 ha řepky ozimé. Poškození porostu bylo stanoveno pojišťovnou na 40 % a následně proběhla výplata náhrady ve výši 249 954,- Kč.

Rok 2010: Krupobitím z 12. 6. bylo poškozeno 139 ha řepky ozimé. Poškození jednotlivých porostů bylo v rozmezí 20 - 75 %. Náhrada za škodu byla stanovena na 773 220,- Kč.

Rok 2011: V tomto roce bylo zaoráno 36,12 ha poškozeného porostu řepky ozimé. Jednalo se o škodu vyzimováním. Vyplacená náhrada byla ve výši 118 477,- Kč.

Rok 2012: V tomto roce byly pěstované plodiny v podniku poškozeny živlem třikrát a to následovně:

- po zimním období, kdy část porostu byla poškozena vyzimováním, došlo k zaořání 31,66 ha řepky ozimé s následnou náhradou ve výši 273 363,- Kč.
- krupobitím ze dne 3. 7. bylo poškozeno 210,31 ha pšenice ozimé v rozsahu 30 - 55 % a také 126,42 ha kukuřice v rozsahu 17 - 33 %. Náhrada za toto poškození byla stanovena na 1 981 857,- Kč.
- krupobitím ze dne 29. 7. bylo poškozeno 155,47 ha řepky ozimé. Poškození jednotlivých porostů se pohybovalo mezi 10 - 57 %. Náhrada stanovená a vyplacená pojišťovnou byla v tomto případě 2 267 503,- Kč.

Celkem tedy podnik v roce 2012 obdržel za poškozené pojištěné plodiny částku 4 523 232,- Kč.

Rok 2013: Krupobitím byl dne 4. 8. poškozen porost řepky ozimé a to na ploše 25 ha. Procentická škoda poškození porostu byla stanovena na 64 %. Následná výplata náhrady činila 571 200,- Kč.

Hodnocení efektivnosti pojištění plodin:

Zaplacené pojistné: 10 784 339,- Kč

Vyplacené plnění: 6 724 809,- Kč

Dotace: 3 772 268,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $10\,784\,339 - 3\,772\,268 = 7\,012\,071,-$ Kč

Celková ekonomická efektivnost:

plnění/předpis: $6\,724\,809/10\,784\,339 = 0,62$ (62 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $6\,724\,809/7\,012\,071 = 0,96$ (96 %)

Za posledních 5 let:

plnění/předpis: $5\,212\,900/4\,795\,972 = 1,09$ (109 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $5\,212\,900/3\,380\,438 = 1,54$ (154 %)

Z výše uvedených údajů je patrné, že zemědělské družstvo č. 4 platí poměrně vysoké pojistné. To je dáno velikostí podniku. Postupné snižování pojistného mezi lety 2012 - 2015 je dáno především změnou struktury pěstovaných plodin v podniku. S výstavbou a provozem bioplynové stanice došlo totiž v podniku k zvětšení ploch plodin určených ke spotřebě v bioplynové stanici. Jedná se především o zvýšení ploch kukuřice a dále ploch směsek. Výměra těchto plodin byla zvýšena na úkor zvláště řepky ozimé a obilnin, kdy pojistné za tyto plodiny, které byly rizikovější na poškození krupobitím, bylo vyšší. Výpočty nám udávají ukazatele, které potvrzují, že se výdaje do pojištění podniku vyplácí. Hodnota efektivnosti za sledované období po odečtení dotací činí 0,96 a za posledních pět let už dosahuje 1,54. Tyto ukazatele jsou ovlivněny častými škodními událostmi, které ovšem pojišťovna plně pokryla na náhradách škody.

4.4.2. Pojištění zvířat

Podnik měl v roce 2015 pojištěno dohromady 6485 ks zvířat. Jednalo se zvláště o pojištění krav, telat do 6 měsíců, jalovic od 6 měsíců, jalovic od 3 měsíců březosti, býky ve výkrmu od 6 měsíců, prasnic, selat do 25 kg, prasniček od 25 kg, prasat ve výkrmu od 25 kg, plemenných kanců, bahnic, jehňat do 1 roku, jehnic od 1 roku a plemenných beranů.

U všech těchto druhů zvířat je sjednáno pojištění proti nákaze, hromadnému infekčnímu onemocnění, akutní otravě a výpadku proudu, a proti živlu. U kategorie krav, jalovic od 3 měsíců březosti, plemenných kanců a plemenných beranů je navíc sjednáno pojištění jednotlivých škod, což zahrnuje akutní neinfekční nemoc, úraz a porodní škody.

V následující tabulce jsou uvedené hodnoty podniku z pojištění zvířat za posledních jedenáct let.

Tabulka 8 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 4

Rok	Předpis pojistného po slevách	Plnění	Dotace		
			Výše dotovaného pojistného	Sazba v %	Dotace v Kč
2005	1 615 164	690 156	456 525	15	68 478
2006	1 611 542	822 388	455 501	20	91 100
2007	1 647 998	652 999	465 805	20	93 161
2008	1 574 542	1 098 023	445 043	20	89 008
2009	1 544 054	1 181 338	436 427	50	218 213
2010	1 532 134	1 292 585	433 057	50	216 528
2011	1 526 410	1 239 002	431 439	47	202 776
2012	1 455 862	638 096	410 659	40	164 264
2013	1 411 869	963 913	400 868	50	200 434
2014	1 415 388	732 823	394 445	50	197 222
2015	1 414 786	881 307	1 351 121	50	675 560

Zdroj: Pojistná smlouva podniku č. 4 – pojištění zvířat, údaje z PGRLF

Výše uvedená tabulka nám ukazuje, že pojišťovna vyplácela zemědělskému družstvu č. 4 pojistné plnění každý rok. Podobně jako u podniku č. 1 bylo zjištěno, že se ve všech případech jednalo o výplatu náhrady z pojištění jednotlivých škod. Tzn. škody na zvířatech

vzniklé buď úrazem, nebo akutní neinfekční nemocí, případně šlo o poporodní škody. Vzhledem k velkému počtu chovaných a pojištěných zvířat šlo o řadu desítek hrazených škod. Za celé sledované období nebylo zjištěno hlášení událostí z nálezového pojištění. Předpis pojistného každým rokem přesahuje vysoko hranici 1 milionu korun, což je způsobeno především vysokým pojistným za pojištění jednorázových škod u vybraných druhů zvířat.

Hodnocení efektivnosti pojištění zvířat:

Zaplacené pojistné: 16 749 749,- Kč

Vyplacené plnění: 10 192 630,- Kč

Dotace: 2 216 744,- Kč

Celkové zaplacené pojistné po odečtení dotace: $16\,749\,749 - 2\,216\,744 = 14\,533\,005,-$ Kč

Celková ekonomická efektivnost:

plnění/předpis: $10\,192\,630/16\,749\,749 = 0,61$ (61 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $10\,192\,630/14\,533\,005 = 0,70$ (70 %)

Za posledních 5 let:

plnění/předpis: $4\,455\,141/7\,224\,315 = 0,62$ (62 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $4\,455\,141/5\,784\,059 = 0,77$ (77 %)

Za poslední rok:

plnění/předpis: $881\,307/1\,414\,786 = 0,62$ (62 %)

plnění/předpis po odečtení dotace: $881\,307/739\,226 = 1,19$ (119 %)

Výše uvedené ukazatele pojištění zvířat jsou ovlivněny faktem, že u některých druhů je sjednáno pojištění proti jednotlivým škodám, které v podniku č. 4 registrujeme každým rokem. Hodnota efektivnosti za sledované období po odečtení dotací činí 0,70 a za posledních pět let 0,77, což znamená, že se do podniku vrací okolo 70 - 80 % zaplaceného pojistného. Rok 2015 je pro družstvo zajímavý z hlediska dotací, kdy byla podniku přiznána výrazně vyšší dotace než v předchozích letech. Je to dáno tím,

že do dotovaného pojistného byla zahrnuta i část rizik z pojištění jednotlivých škod. Díky této skutečnosti efektivita pojištění zvířat v posledním roce, po započtení dotace, přesáhla hodnotu 100 %.

4.4.3. Zhodnocení zemědělského pojištění podniku č. 4

Zemědělské družstvo č. 4 je podnikem s rozsáhlou rostlinou i živočišnou výrobou, a proto sjednává i více druhů pojištění, které nahrazuje škody způsobené na majetku nenadálými událostmi.

V rostlinné výrobě má podnik oproti menším podnikům sjednáno navíc pojištění proti poškození nebo zničení vichřicí, záplavou, povodní nebo sesuvem půdy a vyzimováním u řepky ozimé. Právě pojištění proti vyzimování se podniku vyplatilo hned ve třech případech, kdy udeřila tuhá zima. Dále podnik zaznamenal ve více případech škody způsobené silným krupobitím. Tyto náhlé živly poškodily nejvíce právě řepku ozimou. Z tohoto hlediska můžeme říci, že smluvní pojištění plodin je pro podnik efektivní, zvláště pak za období posledních 5 let.

V živočišné výrobě má podnik opět sjednáno, oproti běžnému pojištění proti nákaze a hromadnému infekčnímu onemocnění, navíc pojištění jednotlivých škod u vybraných druhů zvířat, které hraje velkou roli. Podnik v každém roce sledovaného období zaznamenal škody na zvířatech způsobené právě úrazem nebo neinfekční nemocí, tudíž můžeme říci, že je pro družstvo velice efektivním. Naproti tomu pojištění proti nákaze a hromadnému infekčnímu onemocnění by se mohlo zdát pro podnik ztrátovým, jelikož nezaznamenal v posledních jedenácti letech žádné škodní události.

5. Zhodnocení výsledků

Na základě dříve uvedených údajů, týkajících se zemědělského pojištění ve vybraných podnicích, lze provést analýzu tohoto pojištění. Z důvodu přehlednosti a snadné porovnatelnosti jsou údaje uvedeny v následující tabulce, která je rozdělena na pojištění plodin, pojištění zvířat a celkové zhodnocení efektivnosti zemědělského pojištění v podnicích. V údajích uvedených v tabulce je již zohledněno jak pojistné plnění, tak dotace i pojistné události v podnicích v průběhu posledních jedenácti let.

Tabulka 9 - Souhrnné výsledky hodnocení efektivnosti za jedenáct let

	Pojištění plodin (v %)	Pojištění zvířat (v %)	Celková efektivnost zem. pojištění (v %)
Zemědělské družstvo č. 1	176	104	117
Zemědělské družstvo č. 2	154	0	104
Zemědělské družstvo č. 3	12	29	18
Zemědělské družstvo č. 4	96	70	79

Zdroj: Pojistné smlouvy vybraných podniků

Celkové hodnocení efektivnosti zemědělského pojištění za sledované podniky v jedenáctiletém období dle druhů pojištění:

plodiny: $16\ 129\ 478 / 17\ 012\ 364 = 0,95$ (95 %)

zvířata: $20\ 963\ 701 / 28\ 201\ 357 = 0,74$ (74 %)

Vyhodnotíme-li efektivnost jednotlivých druhů zemědělského pojištění za všechny sledované podniky v průběhu jedenácti let, je z daných výsledků zřejmé, že ani jedno z nich nepřesahuje efektivitu větší než 100 %.

Z výše uvedených hodnot lze vidět, že efektivnost pojištění plodin i pojištění zvířat je u vybraných podniků rozdílná. Na základě výsledků můžeme říci, že za časové období posledních jedenácti let, bylo celkové zemědělské pojištění výhodné pro zemědělské družstvo č. 1 a 2. Na druhé straně nejméně efektivní byl tento druh pojištění pro zemědělské družstvo č. 3. Největší rozdíl mezi efektivností pojištění plodin a pojištění zvířat zaznamenalo zemědělské družstvo č. 2, které u pojištění zvířat nenahlásilo

za sledované období žádnou škodní událost. Oproti tomu u pojištění plodin, bylo podniku na náhradách za pojistnou událost vyplaceno více, než bylo předepsané pojistné. Zemědělské družstvo č. 4 během této časové řady nahlásilo u pojištění plodin i u pojištění zvířat nejvíce škod. Přesto ani u jednoho druhu pojištění v tomto podniku nepřesahuje efektivita 100 %.

V následující tabulce jsou uvedeny souhrnné výsledky hodnocení efektivnosti zemědělského pojištění, které se opět dělí na pojištění plodin, pojištění zvířat a celkové zhodnocení efektivnosti zemědělského pojištění v podnicích, tentokrát za období posledních pěti let. U hodnot v tabulce je již zohledněno pojistné plnění, dotace i pojistné události zemědělských družstev.

Tabulka 10 - Souhrnné výsledky hodnocení efektivnosti za pět let

	Pojištění plodin (v %)	Pojištění zvířat (v %)	Celková efektivnost zem. pojištění (v %)
Zemědělské družstvo č. 1	330	122	177
Zemědělské družstvo č. 2	316	0	224
Zemědělské družstvo č. 3	0	84	19
Zemědělské družstvo č. 4	154	77	105

Zdroj: Pojistné smlouvy vybraných podniků

Celkové hodnocení efektivnosti zemědělského pojištění za sledované podniky v pětiletém období dle druhů pojištění:

plodiny: $14\ 025\ 831/8\ 740\ 063 = 1,61$ (161 %)

zvířata: $10\ 088\ 755/14\ 025\ 831 = 0,72$ (72 %)

Vyhodnotíme-li efektivnost jednotlivých druhů zemědělského pojištění za všechny sledované podniky v průběhu pěti let, je z daných výsledků zřejmé, že u pojištění plodin se vybraným podnikům vrátilo na pojistném plnění až o 61 % více, než zaplatily na předepsaném pojistném. Celková efektivita pojištění zvířat však v tomto období dosahuje přibližně stejné hodnoty, jako u jedenáctileté časové řady.

Z výše uvedené tabulky můžeme vidět, že zemědělského družstvo č. 2 nezaznamenalo během posledních pěti let žádnou škodní událost u pojištění zvířat, stejně tak jako

zemědělské družstvo č. 3 u pojištění plodin. Celková efektivnost přesahuje 100 % u podniku č. 1, 2 a 4, přičemž u podniku č. 1 a 2 velmi výrazně.

Z důvodu nově zavedeného poskytnutí dotací státem na pojištění většiny rizik jednotlivých škod zvířat v posledním sledovaném roce, je věnována pozornost i efektivnosti pojištění zvířat za rok 2015.

Družstva se sjednaným pojištěním pouze proti nákaze a hromadnému infekčnímu onemocnění:

Zemědělské družstvo č. 2: $0/107\,488 = 0$

Zemědělské družstvo č. 3: $278\,056/142\,037 = 1,96$ (196 %)

Družstva s navíc sjednaným pojištěním jednotlivých škod zvířat k pojištění proti nákaze a hromadnému infekčnímu onemocnění:

Zemědělské družstvo č. 1: $1\,024\,841/498\,949 = 2,05$ (205 %)

Zemědělské družstvo č. 4: $881\,307/739\,226 = 1,19$ (119 %)

Ze souhrnných výsledků je patrné, že výsledky efektivnosti zemědělského pojištění za posledních pět let jsou na rozdíl od jedenáctileté časové řady velmi odlišné. Za pětileté období je návratnost vyšší především u pojištění plodin. Tento jev je ovlivněn většími škodními událostmi na plodinách, které jsou způsobeny klimatickými změnami. Z toho vyplývá, že čím dál častěji dochází k pojistným událostem způsobených výkyvy počasí, a v tom případě bude pojištění plodin získávat více na významu. Na základě těchto faktů tedy můžeme konstatovat, že výsledky efektivnosti vybraných podniků jsou přesněji zachyceny za časové období jedenácti let.

6. Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zhodnotit efektivnost zemědělského pojištění, ke kterému sloužily čtyři vybrané podniky, jejichž pojistné smlouvy byly uzavřeny jak na pojištění plodin, tak na pojištění zvířat. V časových řadách, jedenácti a pěti let, byla zachycena data zemědělských družstev týkající se předepsaného pojistného, plnění pojistných událostí a podílu státu na pojistném prostřednictvím dotací.

Ve smluvním pojištění družstev byl zachycen rozdíl především u pojištění zvířat, kdy dva podniky z uvedených mají navíc k pojištění proti nákaze, hromadnému infekčnímu onemocnění, akutní otravě a výpadku proudu sjednáno u některých druhů zvířat pojištění jednotlivých škod, což zahrnuje akutní neinfekční nemoc, úraz a porodní škody. Podniky s pojištěním jednotlivých škod zaznamenávají každoroční pojistné události, naproti tomu družstva se „základním pojištěním zvířat“ nahlašují škodní události minimálně. Tento rozdíl je viditelný i v efektivnosti pojištění zvířat daných podniků, kdy dvě zemědělská družstva se sjednaným pojištěním jednotlivých škod vykazují vyšší efektivnost pojištění zvířat oproti zbylým dvěma podnikům. Pokud zůstanou dotace nastaveny tak, jak v roce 2015, bude rozdíl v budoucnu ještě výraznější.

Klimatické změny mají největší vliv především na porosty, a proto všechny uvedené podniky mají uzavřené i pojištění plodin proti riziku poškození krupobitím a požárem. U zemědělského družstva č. 4 je navíc sjednáno pojištění proti poškození nebo zničení vichřicí, záplavou, povodní nebo sesuvem půdy a vyzimováním u řepky ozimé. Tři podniky během sledovaného období nahlásily rozsáhlou škodní událost způsobenou krupobitím, která by výrazně ovlivnila jejich budoucí činnost. Pro zemědělské družstvo č. 1, jehož hodnota efektivnosti pojištění plodin činí 176 %, a pro zemědělské družstvo č. 2, jehož hodnota dosahuje 154 %, je tento druh pojištění velmi efektivní. Z těchto výsledků lze konstatovat, že se jim finanční prostředky vložené do pojištění v průběhu časové řady jedenácti let vrátily zpět a pokryly veškeré vzniklé škody. Velmi nízkou efektivnost 12 % však zaznamenává zemědělské družstvo č. 3, což je způsobeno nahlášením pouze jedné pojistné události v malém rozsahu.

V celkovém hodnocení efektivnosti jednotlivých druhů zemědělského pojištění v těchto čtyřech vybraných podnicích, bylo za sledované období jednoznačně efektivnější pojištění

plodin s celkovými 95 %. Naproti tomu pojištění zvířat dosahuje poměrně nižšího výsledku a její celková efektivnost činí 72 %.

Dílním cílem práce bylo také přiblížení role státu na předepsaném pojistném. Pojištění je finančně náročné pro každého zemědělského podnikatele, proto se Česká republika v rámci Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu podílí prostřednictvím dotací na částečném hrazení pojistného jak u pojištění plodin, tak u pojištění zvířat.

Rozdílnost sazeb je zřejmá především u pojištění plodin, kdy v roce 2012 - 2014 došlo k výraznému snížení na cca 17 - 18 %. V roce 2015 se však stát vrátil k poloviční úhradě předepsaného pojistného, což je velkou finanční pomocí pro podnikatele.

Sazby u „základního pojištění zvířat“ se v posledních letech pohybovaly na stejné úrovni 40 - 50 %. V roce 2015 však došlo k velké a příjemné změně, kdy je dotační podpora ve výši 50 % určena i na většinu rizik u pojištění proti jednotlivým škodám. Tento fakt je názorně zachycen v hodnocení efektivnosti pojištění zvířat za poslední rok, kdy zemědělské družstvo č. 4 dosahuje hodnoty 119 % a zemědělské družstvo č. 1 hodnoty až 205 %. Z výsledků je patrné, že stát tímto krokem zásadně pomáhá, prostřednictvím vyšší finanční podpory, zemědělským podnikatelům ke komplexnější ochraně zvířat.

V práci byla hodnocena dlouhodobá efektivita zemědělského pojištění, která byla ve sledovaném období v zemědělských družstvech rozdílná. Hlavním významem pojištění je však náhrada újmy při konkrétní události, kdy by případná velká škoda měla výrazný vliv na fungování podniku. Příkladem jsou velké pojistné události na plodinách v podniku č. 1 a 2 v roce 2014 a v podniku č. 4 v roce 2012.

Tato práce poukázala na reálných údajích pojistných smluv vybraných podniků, jaké odlišnosti nastávají v uzavřeném zemědělském pojištění, jaká je efektivnost jednotlivých druhů pojištění pro každý podnik, či jak se podílí na předepsaném pojistném stát.

7. Citovaná literatura

1. **Miroslav, Marvan.** *Dějiny pojišťovnictví v Československu 1. díl.* Praha : Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1989.
2. **Miroslav, Marvan.** *Dějiny pojišťovnictví v Československu 2. díl.* Bratislava : ALFA KONTI spol. s r. o., 1993. 80-88739-01-2.
3. **Miroslav, Marvan a Chaloupecký, Josef.** *Dějiny pojišťovnictví v Československu 3. díl.* Praha : GSW Praha, 1997.
4. **Ducháčková, Eva.** *Principy pojištění a pojišťovnictví.* Praha : Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.
5. **Ducháčková, Eva.** *Pojišťovnictví a pojištění.* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. ISBN 80-245-0023-X.
6. **Bohman, Ludvík.** *Zákon o pojistné smlouvě .* Praha : Linde, 2004. ISBN 978-80-7201-755-3.
7. **Daňhel, Jaroslav a kol.** *Pojistná teorie.* Praha : Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-00-2.
8. **Zemědělci.** *Česká pojišťovna a. s.* [Online] [Citace: 20. Červen 2015.] <http://www.ceskapojistovna.cz/zemedelci>.
9. **Podpora pojištění.** *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond a. s.* [Online] [Citace: 18. Červen 2015.] <http://www.pgrlf.cz/programy/podpora-pojisteni-2/podpora-pojisteni/>.
10. **Zemědělské pojištění.** *Generali pojišťovna a. s.* [Online] [Citace: 20. červen 2015.] <http://www.generali.cz/pojisteni-individualnich-rizik/zemedelske-pojisteni>.
11. **Zemědělství.** *Allianz.* [Online] [Citace: 20. červen 2015.] http://www.allianz.cz/produkty/pro-firmy/individualni-rizika-a-prumysl/individualni-rizika-a-prumysl_zemedelstvi.html.

12. Pojištění pro pěstitele zemědělských plodin a chovatele hospodářských zvířat. *Agra pojišťovna*. [Online] [Citace: 20. červen 2015.] https://www.agrapojistovna.cz/site_cz/index.cfm?objectid=2C80C356-3005-4277-CFE2366C3751AFC2.

13. Pojištění zemědělských rizik. *ČSOB Pojišťovna*. [Online] [Citace: 20. červen 2015.] <http://www.csobpoj.cz/pojisteni/podnikatele-firmy/zemedelske-pojisteni>.

14. Zemědělské pojištění. *Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s.* [Online] [Citace: 20. červen 2015.] <http://www.hvp.cz/podnikatele/zemedelske-pojisteni/>.

Další zdroje

1. Konzultace s odbornými pracovníky České pojišťovny a. s.
2. Pojistné smlouvy České pojišťovny a. s.

8. Seznam tabulek

Tabulka 1 - údaje o pojištění plodin podniku č. 1	27
Tabulka 2 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 1.....	29
Tabulka 3 - údaje o pojištění plodin podniku č. 2	32
Tabulka 4 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 2.....	34
Tabulka 5 - údaje o pojištění plodin podniku č. 3	36
Tabulka 6 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 3.....	38
Tabulka 7 - údaje o pojištění plodin podniku č. 4	40
Tabulka 8 - údaje o pojištění zvířat podniku č. 4.....	43
Tabulka 9 - Souhrnné výsledky hodnocení efektivnosti za jedenáct let.....	46
Tabulka 10 - Souhrnné výsledky hodnocení efektivnosti za pět let	47